

Mandat for tiltaket *pasientens prøvesvar*

Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet den 19. januar 2026.

Det er utarbeidet mandater for hvert samhandlingsområde i den nasjonale satsingen på digital samhandling. Dette mandatet beskriver tiltak for å realisere *pasientens prøvesvar* på tvers av aktører og for satsingsperioden, og sammenstiller årets oppdrag for dette samhandlingsområdet. Det videre arbeidet i digital samhandling skal ta hensyn til krav som følger av helsedataforordningen, jf. Prop. 1 S (2025-2026).

1 Om tiltaket

Tiltaket *pasientens prøvesvar* skal gi tilgang til laboratorie- og radiologisvar (prøvesvar) for helsepersonell med tjenstlige behov på tvers av helsetjenesten og innbygger. Tiltaket skal bidra til et bedre totalbilde ved at informasjon gjenbrukes og at antall prøver, analyser og radiologiske undersøkelser reduseres. Hensikten med pasientens prøvesvar er å styrke pasientsikkerheten og tilrettelegge for mer effektiv ressursbruk.

2 Rammer

Helse- og omsorgsdepartementet fastsetter rammer for tiltaket gjennom dette mandatet.

Tid

Tiltaket skal gjennomføres i løpet av satsingsperioden (2024-2029).

Økonomiske rammer

Det er i 2026 planlagt med en økonomisk ramme på 29,5 mill. kroner til pasientens prøvesvar.

Tabell 1 – Fordeling av planlagt økonomisk ramme i 2026

Tabellen under viser fordelingen av den økonomiske rammen avsatt til å gjennomføre mandatet i 2026.

Finansiering	NHN	Hdir	Sum
Tildeling i 2026		9,0	9,0
Tildeling i 2026 til drift og forvaltning	17,5		17,5
Ubrukte midler fra 2025*	3,0		3,0
SUM	20,5	9,0	29,5

Tabell 1 - Fordelingen av den økonomiske rammen til Pasientenes prøvesvar i 2026 (i mill. kroner)

**Fra statusrapportering NHN 11.25*

Tabell 2 – Planlagt ramme i 2026 og estimerte rammer fremover

Tabellen under viser den økonomiske rammen avsatt til Pasientenes prøvesvar i 2026 og forventet ramme i de kommende årene.

Beløp i mill. 2026-kroner	2026	2027	2028	2029
Totalt	29,5	0,0	0,0	0,0

Tabel 2 - Fordelingen av økonomisk ramme i 2026 og forventede rammer i kommende år (i mill. kroner)

Gjennom helseteknologiordningen gis i tillegg tilskudd til kommuner for å støtte utprøving og innføring av de nasjonale samhandlingstjenestene og tilpasning av pasientjournalssystemene, herunder tilskudd til nettverk for innføring i regi av KS.

Juridiske rammer

Tjenesten *pasientens prøvesvar*, som utvikles i tiltaket, inngår som en del av nasjonal kjernejournal, jf. kjernejournalforskriften § 4.

Pasientens prøvesvar er en samhandlingstjeneste hvor aktører innenfor laboratorie- og bildediagnostikk-området (de regionale helseforetakene og private) sender svarrapportene til prøvesvartjenesten i kjernejournal, slik at de blir tilgjengeliggjort for konsumenter (innbyggere selv og helsepersonell med tjenstlig behov på tvers av helsetjenesten). Dette skjer via Helsenorge for innbyggere og via helsepersonellens pasientjournal integrert mot kjernejournal portal eller kjernejournal APIer.

3 Effektmål og ambisjoner

Effektmål

- Tiltaket skal bidra til å styrke pasientsikkerheten og tilrettelegge for mer effektiv og bærekraftig ressursbruk
 - ved at helsepersonell som trenger det, får tilgang til tidligere laboratorie- og radiologisvar, uavhengig av hvor prøvesvaret er utført.
 - ved at innbyggere har god og enhetlig tilgang til egne prøvesvar.

Ambisjoner

Departementet beskriver i mandatene felles ambisjoner for relevante aktører i helse- og omsorgstjenestene. Ambisjonene er ikke forpliktende for aktørene, men er basert på erfaringer og tilgjengelige planer. Ambisjonene vil oppdateres årlig basert på planer og rapportering fra aktørene.

Tabell 3. Oversikt over aktørenes ambisjoner for bruk av tjenesten

Ambisjoner	Kommune	RHF	NHN	HDR	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Innbygger										
Innbygger får tilgang til prøvesvar			x	(x)		20 %	40 %	80 %		
Kilder										
Helse Vest sender inn prøvesvar		x	(x)			1 %	60 %	80 %		
Helse Nord sender inn prøvesvar		x	(x)			1 %	80 %			
Helse Sør-Øst sender inn prøvesvar		x	(x)			1 %	40 %	80 %		
Helse Midt-Norge sender inn prøvesvar		x	(x)				40 %	80 %		
Private aktører sender inn prøvesvar			(x)			90 %	90 %			
Konsument										
Fastlege/legevakt leser prøvesvar			x	(x)		1 %	50 %	70 %	80 %	
Helsepersonell i spesialisthelsetjenesten leser prøvesvar						1 %	20 %	80 %		
Nasjonal tjeneste										
Utvikle tjenesten pasientens prøvesvar		(x)	x			MVP-	MVP			
Helsefaglig utprøving prøver fastlege		(x)	x	x	(x)	MVP-	MVP			
Helsefaglig utprøving prøver spesialist		(x)	x	x	(x)		MVP v 2			
Det foreligger ikke skriftlige ambisjoner eller planer fra aktørene (markert med x)										
Det foreligger noe skriftlige ambisjoner og planer fra aktørene (markert med x)										
Det foreligger skriftlige planer fra aktører (markert med x)										
Oppnådd										

Felles ambisjoner for 2026:

- De regionale helseforetakene deler minimum prøvesvar rekvirert utenfor sykehus og prøvesvar fra polikliniske pasienter.
- 50% av kommuner konsumerer pasientens prøvesvar i kjernejournal.
- 20% av kommunale fastleger rekvirerer prøver gjennom pasientens prøvesvar.

4 Ansvar og leveranser i 2026

Helsedirektoratet

Helsedirektoratet er pådriver for innføring av de nasjonale samhandlingstjenestene og skal i 2026 gjennomføre tiltak og bistå Helse- og omsorgsdepartementet slik at ambisjoner i satsingen realiseres. Pådriverrollen innebærer blant annet oppfølging basert på måleindikatorer, vurdering av fremdrift basert på rapportering i nasjonal portefølje og identifikasjon og håndtering av hindringer, flaskehalser og unødvendig ventetid i pågående arbeid.

Videre har Helsedirektoratet overordnet ansvar for relevant kommunikasjon og informasjonsdeling om samhandlingstjenestene. Helsedirektoratet vil som nasjonal myndighet bidra med å koordinere og gjennomføre ulike tiltak for å støtte aktørenes arbeid med å innføre og ta i bruk de nasjonale samhandlingstjenestene. Hovedansvaret for digitalisering ligger fortsatt hos aktørene i sektoren. Helsedirektoratet skal som pådriver samarbeide med KS (innføringsnettverk og leverandørdialog) og regionale helseforetak som har ansvar for innføring lokalt.

Følgende oppgaver skal gjennomføres i 2026:

- bistå med helsefaglige og juridiske avklaringer knyttet til utvidelse av tjenesten.
- som dataansvarlig gjøre nødvendige avklaringer for hvordan personvern og tilgangsstyring skal ivaretas for deling av prøvesvar.

Norsk helsenett SF

Norsk helsenett SF er nasjonal tjenesteleverandør og ansvarlig for infrastruktur for samhandling i helse- og omsorgssektoren. Norsk helsenett SF skal etablere tjenesten og er ansvarlig for videre drift og forvaltning. Videre har Norsk helsenett SF ansvar for å bistå leverandører og andre i arbeidet med å koble seg på tjenestene.

Norsk helsenett SF skal bidra med bruksstatistikk og løpende tilgjengeliggjøre rådata til Helsedirektoratet og andre som utarbeider statistikk om innføring og bruk av samhandlingstjenestene.

Følgende oppgaver skal gjennomføres i 2026:

- utvide tjenesten med blant annet prøvesvar på nye fagområder og ferdigstille nødvendig funksjonalitet for visning og personvern (inkl. tilgangsstyring). Frist 1. april.
- understøtte aktørene i sektoren som konsumenter, rekvirenter og produsenter.

Regionale helseforetak

De regionale helseforetakene skal gjennomføre følgende oppgaver¹ i 2026:

- De regionale helseforetakene skal i 2026 utvide med flere rekvirenter og fagområder, og minimum inkludere prøvesvar rekvirert for egnede polikliniske pasienter.

Kommunesektoren

KS' bidrag til arbeidet med digitalisering og helseteknologi er beskrevet i samarbeidsavtalen² mellom Helse- og omsorgsdepartementet og KS.

¹ I protokoll til hvert RHF fremgår kun kravene for aktuell region

² [Samarbeidsavtale om innføring av nasjonale e-helseløsninger \(regjeringen.no\)](#)

KS har etablert en modell for innføring av digitale løsninger i kommunene. Modellen inkluderer nettverk som skal støtte kommunene i utprøving, innføring og bruk av de nasjonale samhandlingstjenestene. Nettverket skal bidra til erfarings- og kompetansedeling på tvers av kommuner, og til at kommunene i større grad koordinerer og samordner seg om utprøving og innføring av nasjonale samhandlingstjenester.

Gjennom det samlede arbeidet med digitalisering i helse- og omsorgssektoren, og på vegne av kommunal sektor, skal KS bidra med å peke ut kommuner som er klare til å prøve ut samhandlingstjenestene, etablere et felles samarbeid med aktører som deltar i utprøving og innføring, og til å utarbeide behovsbeskrivelser, helsefaglige vurderinger, risikovurderinger, vurdering av funksjonalitet og brukervennlighet i kommunenes journalløsninger, gevinstvurderinger mv. KS skal samarbeide med Helsedirektoratet, Norsk helsenett SF, regionale helseforetak og andre relevante aktører.

I 2026 vil KS gjennomføre tiltak for å styrke bestillerkompetansen i kommunene, etablere felles selvdeklareringsskjema for leverandører og bidra til en mer koordinert dialog med leverandørene. I tillegg skal KS, i dialog med Helse- og omsorgsdepartementet og Legeforeningen, vurdere hvordan allmennlegetjenesten i større grad kan inngå i kommunenes arbeid med digitalisering, jf. Meld. St. 23 (2024–2025) *Fornye, forsterke, forbedre – Framtidens allmennlegetjeneste og akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus*.

Følgende er forventningene til KS, fylkeskommuner og kommuner i 2026:

- Bidra til at relevante tjenesteområder i kommuner og fylkeskommuner tar i bruk pasientens prøvesvar.

5 Organisering

Helse- og omsorgsdepartementet har ansvar for å koordinere og følge opp helheten i satsingen på digital samhandling gjennom oppdrag og rapportering. Departementet oppdaterer sentralt styringsdokument for helheten etter behov, og mandatet for samhandlingsområdet årlig. Departementet gir årlige oppdrag til de regionale helseforetakene, Helsedirektoratet og Norsk helsenett SF.

Departementet har opprettet en styringsgruppe for digital samhandling. Styringsgruppen er sammensatt av representanter fra sektoren og er rådgivende til departementet.

6 Rapportering

Helse- og omsorgsdepartementet følger opp fremdrift i tiltaket gjennom krav til skriftlig rapportering, møter i den ordinære styringsdialogen og felles oppfølgingsmøter med Helsedirektoratet og Norsk helsenett SF. Aktørene rapporterer skriftlig på tiltaket til Helse- og omsorgsdepartementet via rapporteringsverktøyet for nasjonal e-helseportefølje som forvaltes av Helsedirektoratet.

Rapporteringen fra aktørene skal inneholde status, fremdrift, risiko og økonomi, herunder eventuelle behov for tildeling fra avsatt forventet tillegg. Det skal legges vekt på avvik og vurdering av forholdet mellom ressursbruk og status for måloppnåelse. Endring i fordeling av midler mellom samhandlingsområdene skal fremgå av rapporteringen og godkjennes av departementet.

Som pådriver for innføring av de nasjonale samhandlingstjenestene, skal Helsedirektoratet i samarbeid med aktørene utarbeide en oversikt over hvilket ansvar og oppgaver de enkelte aktørene har innenfor hvert samhandlingsområde for å nå ambisjonene for 2026. Oversikten skal løpende oppdateres og et første utkast skal legges frem på styringsgruppemøte våren 2026.

Helsedirektoratet skal innen 15. september legge frem en oversikt over planlagte oppgaver påfølgende år, inkludert innspill til oppdatering av mandatet og forslag til fordeling av midler mellom samhandlingsområdene.

Norsk helsenett SF skal innen 15. september legge frem en oversikt over planlagte oppgaver påfølgende år, inkludert innspill til oppdatering av mandatet og forslag til fordeling av midler mellom samhandlingsområdene.

De regionale helseforetakene skal innen 15. september legge frem et første utkast til felles plan. Endelig plan leveres 15. oktober. Felles plan skal inneholde en overordnet plan for hvordan hvert samhandlingsområde skal realiseres i hele satsingsperioden og planlagte oppgaver påfølgende år. Helse Sør-Øst RHF, Helse Vest RHF og Helse Nord RHF bes om å beskrive felles strategi og tiltak der det er relevant.

Årshjul, planer og leveranser må sees opp mot kommunal sektors arbeid innen digitalisering, inklusive prioriteringer, ambisjoner og innføringsplaner. Arbeidet vil også ses i sammenheng med samarbeidsavtalen med KS, og ambisjonene som partene har i fellesskap.